

Jugoslavien som det mest oplagte eksempel. Overalt står man her over for de samme processer, som Kommisrud har analyseret i det tidligere Sovjetunionen: multi-etniske stater, hvor der er sket såvel en geografisk som en etnisk omfordeling uden demokratisk deltagelse og demokratiske institutioner. I den i forhold til Vesteuropa omvendte sekvens, hvor den demokratiske mobilisering og deltagelse følger efter omfordelingen, åbner man alle steder op for, at deltagelsen fører til en mobilisering omkring etniske identiteter mobiliseret af overleverne fra det tidligere kommunistiske nomenklatur-system.

Kommisruds konklusion på disse dilemmaer er den opløsning, vi så i Sovjetunionen, som gentog sig i Tjekkosllovakiet og Jugoslavien og måske truer med at gentage sig i Rusland. Imidlertid er det klart, at fortsat opløsning og desintegration ikke er løsningen på de post-socialistiske samfunds politiske stabilitetsproblemer. En positiv teori, hvor indsigten i mekanismerne bag opløsningen knyttes til ideer om, hvilken politik eller tiltag der kunne fremme den nationale og statslige integration, må være det logiske næste skridt i forskningsprocessen.

Ole Nørgaard
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Peter Nedergaard og J. Ørstrøm Møller, *Hvem bestemmer hvad i EU?*, Århus: Forlaget System, 1996, 119 s.

Forfatterne til denne udmærkede introduktion til EU er henholdsvis afdelingsleder i Forbrugerrådet (med en baggrund som universitetslektor) og topembeds-

mand i Udenrigsministeriet. De gennemgår i bogen kort EUs historie, samarbejdets juridiske grundlag, relevante teorier om europæisk samarbejde og magtfordelingen mellem store og små medlemslande og mellem de forskellige institutioner. Herefter beskriver bogen lidt mere indgående de enkelte institutioners virkemåde og den danske beslutningsgang på EU-området.

En af bogens store fortjenester er dens beskrivelse af institutionernes dagligdag. Her viser det sig som en klar gevinst at inddrage en erfaren praktiker som Ørstrøm Møller. Bogen rummer således indsigtsfulde beskrivelser af blandt andet formandsskabets rolle og topmødernes funktion.

Bogen er velskrevet og informativ, beskrivelsen af EUs institutioner visse steder ligefrem spændende. Der er ingen litteraturhenvisninger. Med andre ord en bog, som vil kunne læses af manden på gaden. Bogen vil også kunne bruges i undervisningssituationer. Det totale fravær af noter og henvisninger til supplerende litteratur gør det dog diskutabelt, om bogen egner sig for gymnasieskolerne endside de højere læreanstalter. Forfatterne har forsynet deres bog med et autoritativt stempel, som ikke er egnet til at skærpe læserens kritiske sans endside hans opmærksomhed over for den store uenighed, der hersker blandt forskerne om grundlæggende træk ved EU.

Når forfatterne på side 92 taler om, at de små lande er „overrepræsenterede“ i Europaparlamentet, melder spørgsmålet sig uvægerligt, hvad det er for en målestok, forfatterne benytter sig af. Mange vil mene, at EU stadigvæk i sin kerne er (og bør forblive) et mellemstatsligt samarbejde kendetegnet ved staternes principielle ligestilling. Det er imidlertid ikke denne målestok, forfatterne her be-

Jugoslavien som det mest oplagte eksempel. Overalt står man her over for de samme processer, som Kommisrud har analyseret i det tidligere Sovjetunionen: multi-etniske stater, hvor der er sket såvel en geografisk som en etnisk omfordeling uden demokratisk deltagelse og demokratiske institutioner. I den i forhold til Vesteuropa omvendte sekvens, hvor den demokratiske mobilisering og deltagelse følger efter omfordelingen, åbner man alle steder op for, at deltagelsen fører til en mobilisering omkring etniske identiteter mobiliseret af overleverne fra det tidligere kommunistiske nomenklatur-system.

Kommisruds konklusion på disse dilemmaer er den opløsning, vi så i Sovjetunionen, som gentog sig i Tjekkosllovakiet og Jugoslavien og måske truer med at gentage sig i Rusland. Imidlertid er det klart, at fortsat opløsning og desintegration ikke er løsningen på de post-socialistiske samfunds politiske stabilitetsproblemer. En positiv teori, hvor indsigten i mekanismerne bag opløsningen knyttes til ideer om, hvilken politik eller tiltag der kunne fremme den nationale og statslige integration, må være det logiske næste skridt i forskningsprocessen.

Ole Nørgaard
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Peter Nedergaard og J. Ørstrøm Møller, *Hvem bestemmer hvad i EU?*, Århus: Forlaget System, 1996, 119 s.

Forfatterne til denne udmærkede introduktion til EU er henholdsvis afdelingsleder i Forbrugerrådet (med en baggrund som universitetslektor) og topembeds-

mand i Udenrigsministeriet. De gennemgår i bogen kort EUs historie, samarbejdets juridiske grundlag, relevante teorier om europæisk samarbejde og magtfordelingen mellem store og små medlemslande og mellem de forskellige institutioner. Herefter beskriver bogen lidt mere indgående de enkelte institutioners virkemåde og den danske beslutningsgang på EU-området.

En af bogens store fortjenester er dens beskrivelse af institutionernes dagligdag. Her viser det sig som en klar gevinst at inddrage en erfaren praktiker som Ørstrøm Møller. Bogen rummer således indsigtsfulde beskrivelser af blandt andet formandsskabets rolle og topmødernes funktion.

Bogen er velskrevet og informativ, beskrivelsen af EUs institutioner visse steder ligefrem spændende. Der er ingen litteraturhenvisninger. Med andre ord en bog, som vil kunne læses af manden på gaden. Bogen vil også kunne bruges i undervisningssituationer. Det totale fravær af noter og henvisninger til supplerende litteratur gør det dog diskutabelt, om bogen egner sig for gymnasieskolerne endside de højere læreanstalter. Forfatterne har forsynet deres bog med et autoritativt stempel, som ikke er egnet til at skærpe læserens kritiske sans endside hans opmærksomhed over for den store uenighed, der hersker blandt forskerne om grundlæggende træk ved EU.

Når forfatterne på side 92 taler om, at de små lande er „overrepræsenterede“ i Europaparlamentet, melder spørgsmålet sig uvægerligt, hvad det er for en målestok, forfatterne benytter sig af. Mange vil mene, at EU stadigvæk i sin kerne er (og bør forblive) et mellemstatsligt samarbejde kendetegnet ved staternes principielle ligestilling. Det er imidlertid ikke denne målestok, forfatterne her be-

nytter sig af. I stedet sammenligner de EU med et statsligt demokrati baseret på *borgernes* ligeværdighed. Ud fra denne målestok er danskerne ganske rigtigt overrepræsenterede i parlamentet. Ikke desto mindre slås det fast i bogens første linjer, at ..."en international organisation som EU er noget helt andet end nationalstaten Danmark" (p. 1).

Thomas Pedersen
Institut for Statskundskab
Århus Universitet

Niels-Jørgen Nehring, *Regeringskonferencen '96*, København: Dansk Udenrigspolitisk Institut, 1996, 108 s., kr. 50,00.

Litteraturen om EUs regeringskonferencer som institution betragtet er sparsom. Denne bog af DUPIs direktør beskæftiger sig med „regeringskonferencens metodik“ og diskuterer, hvordan en stat skaffer sig indflydelse på regeringskonferencer, men handler dog først og fremmest om den igangværende regeringskonference, dens baggrund og temaer. Bogen indeholder nyttige oversigter over landeholdninger til centrale forhandlings-spørgsmål og et afsluttende kapitel om Danmarks deltagelse på regeringskonferencen. Bogen er forsynet med udvalgte bilag og en kort litteraturliste, hvilket gør den velegnet til undervisningsbrug for eksempel i gymnasiet og HF.

Bogen er velskrevet og sober (hvorved dog ikke skal forstås, at forfatteren er lidenskabsløs over for sit emne). Man mærker, at forfatteren selv har siddet med ved bordet, nærmere betegnet som rådgiver for Poul Schlüter i EF-spørgsmål. Forfatterens kategorisering af medlems-

landene ud fra deres holdning til fortsat integration (p. 56ff) forekommer dog at være diskutabel: Sondringen mellem kategorien „forsigtig integration“ og „pragmatisk“ er ikke knivskarp (i øvrigt er vel selv Tyskland „pragmatisk“ hvad angår realiseringen af tyske målsætninger i EU), ligesom det er problematisk at placere Italien og Spanien i kategorien „forsigtig integration“. Ej heller er det rimeligt at placere det forsigtige Portugal i samme kategori som det mere integrationsivrige Spanien.

Med disse forbehold kan bogen anbefales.

Thomas Pedersen
Institut for Statskundskab
Århus Universitet

Knud Erik Jørgensen, *Det udenrigspolitiske samarbejde i Den Europæiske Union*, Århus: Systime, 1996, 169 s., kr. 165,00.

Selv om der findes mange artikler om forskellige aspekter af det udenrigspolitiske samarbejde mellem EU-landene, findes der kun få oversigtværker og et fåtal teori-baserede analyser af EUs fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (CFSP). Det må derfor hilses velkommen, at Knud Erik Jørgensen har skrevet den første danske monografi på dette område. Der er tale om en introducerende og oversigtsagtig beskrivelse af det udenrigspolitiske samarbejde i Den Europæiske Union, som samtidig går ind på teoretiske problemer og diskuterer aktuelle perspektiver for samarbejdet, blandt andet i relation til den igangværende regeringskonference.

EUs fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik er et kompliceret og modsætnings-